

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrația tipografiei arhiepiscopale Sibiului, strada Măcelarilor 47.

Corespondențele sunt să se adresa la:
Redacția "Telegraful Român", strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se impoziază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu literă garmond — și timbru de 30 cr. pentru fiecare publicare.

Nr. 3903. Scoul.

Cățrătoate oficiale protopresbiterale, ca inspectorate distric tale de scoale.

Urmatorele cărti:

1. „Elemente de istoria naturală pentru scoalele populare“ de Dr. Daniel Barcian, cursul I, Sibiu, tipografia arhiepiscopală.

2. „Legendaru maghiar-român“ ca continuare ABC-darului maghiar-român de Nicolau Putnoky, Sibiu, tipografia arhiepiscopală, — se introduce prin aceasta în mod provizoriu și cu rezervarea aprobării ulterioare a simbolului arhiepiscopal ca manuale în scoalele populare confesionale gr. or. din arhiepiscopia.

Din sedința consistoriului arhiepiscopal, înzintă în Sibiu, la 29 Decembrie 1881.

N. Popea m. p., archim. și vicarul arhiep.

Revista politică.

Sibiu, în 8 Ianuarie.

Dela timpul decănd casa deputaților continuă lucrările sale luptă mare să încins asupra bugetului. Nu numai opoziționea, ci și din sîrul guvernamentalilor s'au ridicat contrari guvernului, descooperind scăderi în administrație chiar și în sferele de sus.

Intr-adevăr amărăcile din Dalmatia au venit tocmai la timpul cel mai nepotrivit pentru un guvern, asupra căruia năvălesesc opoziționarea din partile în formele cele mai felinuri. Ministrul sunt siliți a călători la Viena și a lăsă parte la consiliile comune despre măsurile suprimește revoluționare. Întrebuițăm terminul acesta, punctua măscarea, așa dică foile vieneze și budapestene, s'au prefăcut în revoluțune și băndele de lotri, cari se spouresc pe căi ce merge chiar și cu gen-

darmii recrutati din indigeni — au devenit revoluționari.

Mai multe făi spun, că consiliile ministrilor din Viena prepară convocarea delegaților lor pe 28 I. c., în sesiunea extraordinară. Se vede că evenimentele intențează.

Helfy a interpelat în casa deputaților Ungariei pe ministrul președinte în privința cauzei turburărilor din Dalmatia și Erțegovina și în privința măsurilor ce sunt de a se luate pentru suprimarea lor și în fine ce plan are guvernul pentru viitorul teritoriilor ocupate.

Aproape în Europa întreagă, scrie

„Telegraful“ cu toată că pacea pare a fi temeinice stabilită, se sinte o neliniște confusă, neîntelgibile; pretutindeni industria și comerțul lăngăseseră și numai marea fabrică a lui Krupp lărgeață cu activitatea indoielnică, rivalizând cu toate fabricile de acest fel din Franța, Anglia, Austria și Rusia. Toate statele cu un avantaj vizual se înarmăză, militarismul a cuprinz societatea întreagă europeană, progresul și civilizația sunt astăzi imbrăcate în uniformă militară și gasăsești în casare.

Europa n'are nici o amintire plăcută peatru anul trecut, Europa intră în anul nou fără vre o speranță să-nină în viitor!

Popoarele europene trăiesc în pace între dănsile și intru căt se poate și cu guvernele lor respective, dar pe că base se astăzi fundată această pace efemeră, pe ce temelie se razumă această linisire?

Pacea Europei are de basă este milioane de bani pe carele omonește Europa la Berlin, la Petersburg, la Viena la Paris, liniscea Europei să răzime pe aceste milioane de soldați cari petrec viața lor în escenă și în casare. Total depinde, stă în mâna cătorva persoane: bună voință a lui Bismarck, a imperatorului Francisc Iosef poate transforma pacea în răbău, liniscea în fortună.

Bugetele militare cresc neîncet, înghitând cea mai mare parte din veniturile statelor; armatele imense se prefacează, se întârsc prin diferite inventuții ingenioase; nisice milioane de distrugere fără finit crescă cantitative și calitative, întrebuițând pentru confectionarea lor o populație întreagă de brate. Aceste milioane unește, înarmăză de la cap și până la picioare stau gata de a cufunda Europa într-o mare de sânge.

Este adeverat că în momentul de față nici unul nu dă semnalul de rebel; este adeverat că toți acceptă cu o pacientă febrilă. Trebuie să fim mulțumiți și cu atâtă.

A cui este viina dacă total depinde de la doia trei oameni.

Ordonanța împăratului, dice foaia citată, a produs o mare ferbere în tot împărțial german. O asemenea lovitura de stat nu s'a mai pomenit de pe timpul lui Napoleon. Am arătat deja căt de aspru au judecat diarele libere germane această ordonanță, condamnând-o în toate punctele de vedere. Nu mai puțin aspre sunt diarele vieneze. Mai ales, „Wiener Allgemeine Zeitung“ este de o violență rară față cu principalele de Bismarck, care este autorul acestei ordonanțe.

Mai aspru nici nu poate cineva se făță cu principalele de Bismarck. Greutatea cea mare va fi înse cănd această ordonanță va fi comunicată Parlamentului german, căci de sigur partidele nu vor intărziu de a ataca cu violență, mai ales cele libere.

In Austria nu merg nici decunlucrurile neted. Afără de aceia, că prin sisteme de guvernament adoptată de comitele Taaffe, de a se servi mai cu sămăd de naționalitățile slave, să a producăs cea mai mare ferbere prin populația germană, apoi cu mai venit acum și turările din Dalmatia, Bosnia și Erțegovina. Mai pe toată diuna diarele vieneze ne aduc scrisi despre pornirea de regimene în acele locașități, unde lucrurile par a fi cu mult

mai serioase de căt cum voiesc să le arete organele oficioase ale guvernului din Viena. Astfel diarul „Bohemia“ care este organul comitetului Taaffe, vorbind despre măsurile luate în Dalmatia și Erțegovina scrie următoarele:

„In considerația trebuințelor de trupe prin ţinuturile ocupate să inpută prin toate provinciile monarhiei numărul trupelor prin urmare și în Dalmatia, astfel că acuma nu se mai afă aici decât o slabă garnizoană de 11 batalioane. Prin actuala mișcare de trupe brigada de garnizoană în Dalmatia va fi sporită la douăzeci și cinci batalioane. Chiar și garnizoana din Erțegovina care era până acum numai de trei brigăzi slave, va fi sporită într'un chip similar. Vrednică de interes este impregnarea că unele trupe indreptate spre Erțegovina au ordin de a nu se opri aci, ci de a merge în Bosnia. Se pare că și în această provincie este vorba de a se spori numărul trupelor, de vreme ce bandele de tălahi au început a se arăta și prin această provincie.“

Diarele oficioase obișnuiesc a numi pe insurgenți tălahi, spre a ascunde greuă poziției în care se află guvernul. Aceștia nu sănătăsă decât bosniaci cari nu voiesc a se supune legii militare pe care Austria voiesc să le aplică în provinciile ocupate. Nu este de mirare înse că Austria să voiască a face din această mișcare un pretest spre a ocupa Salonici, care este ținta ei de multă vreme încă.

Starea Ungariei.

„Vaterland“ din Viena, organ căruia numai ură de Unguri nu își poate impuța, iată că cum le judecă starea, cu începerea anului nou;

„Sunt aproape 15 ani de când Ungaria se bucură de o libertate și de o independență, pe care mai înainte n'au avut-o nici o dată în aceasta măsură. Si cum a întrebuiuțat aceste

FOITA.

Șoimul Banului de Craiova.

(Poemă epic. *)

(Urmare)

Cântul IV.

De sub dealuri de sub stânci,
Din prepasti mari stunci,

Mii de umbre să trezesc și
Să pământul înregresc.

Noaptea repede se întindește
Să pământul il cuprindă,

Ea' la Banul, la palat
Oaspeți mulți s'au adunat:

Mulți fruntași de prin cetate,
Mulți de afară, de prin sate,

Dela șes și de prin munți,
Unii junci alii căruși,

Cu sojii de-acese și dile
Si cu gingești copile.

Toți se înșiră după rând
Mese mânărești îngururăd:

Serbitorii pe-nțecute
Din bucătale făcute

Tot aduc și le împără:

Între oaspeții iubiti

Si voinici osteneji.

Si din cupe, din uioare

Toară vinul prin păhare,

Vin de cel de Drăgășani,

Ce-păstrat de dece ani.

La Ban oaspeți închină

Si cu vin setea și alină.

Banul cupa decu luând

Si la oaspeți mulțumind,

Simtești inimă și voioasă

Sbor de cugute frumoase,

Cugerări cel desfășă

Ades în jumătă sa;

Si împregiu ochi și ajină

Si cu graiu vesel cuvântă;

„Oaspeți scumpi de nume bun

Din acest pământ străbun.

Căstigat în vremi trecute

Cu-a strămoșilor virtute

Si-aprăt de-atunci de noi

De furtuni și de nevoi,

Voi v-aduceți bine-aminte

Cu ce flacără ferbințe,

Nu de mult ne-am răsboit

Cu dușmanul ne-adormit,

Si-am luptat cu bărbăția

Pentru vechia-ne moșia,

Si ori când ne vom lupta

Dacă feară ne-a chiama

Douăzeci de ani anume

Au trecut din astă lume,

De când sceptrul milașii dat

Într-acest frumos Banat,

Si frâjeasca legătură

Prin toți ani, ce trecură,

Negrijină și păstra

Si 'n ea fală noastră sta!

Chiar și acest mareț prilegiu,

Ce-pe ai-mi voinici vitegi

I-a adus astăzi la mine

Întăresc și mai bine

Legături și temeiat

Pe cuvântul, ce ni-am dat.

De cerul să dureze,

Si nici când să nu'nceteze

Înțelegerea de plin

Într-acest pământ român!

Se trăiți voi plete albe

Si voi junci în visuri d'albe

Si voi mame de voinici,

Ce răsă unmai pe sicăi,

Si voi florii fermeațoare,

Ce răpiți focal din soare!“

Astfel își dice „nusluji“

Si păharul aurit

În rădică și'l despartă

Pănatul fund, pâna sub toartă.

„Se trăiesc fatru mulți ani“

Strigă mandrii capitani,

Strigă oaspeți meseni,

Strigă șoimii Craioveni!

Astfel îupă cei și urează

Po-a lor jilțuri toți s'asează,

Ear din cercul numeros

Uu oștean bătrân, peptos,

Car'en vremile trecute

Fuse cap de cete multe

Si cu Banul însoțit

Mulți dușmani a biruit,

Se rădică și se scoală

Si din glas dice cu fală:

„O tu, prea mărite Ban

Din Banatul Craiovean!

Vin avem și-avem bucate,

Si avem inimi desceptate,

Dar' al coadălor gles bland,

Care nață sim și gând,

Care sufletele 'ne'cantă

Si la ceruri le sperăță,

La el căruii tot cereșc

Cei bătrâni înțeresce,

Unde-i el? Unde-i rămas?

Unde-i glasul drăgălaș?

*) din Câlinișor, satul pentru cultura și lit
rom. în Bucovina.

bunuri? Să esaminăm numai fără pre-ocupare starea lucrurilor! Nu să poate negă că s-au făcut multe în interesul culturii morale și materiale în Ungaria dela 1867 înceoace, dar tot așa trebuie se mărturisim în interesul adevărului și al dreptății; că aceea ce se facă nu stă în proporțiune cu trebuințile ţării și că în multe privințe s'au făcut cu multă mai mari cheltuieli, decât s'ar putea justifica prin rezultatelor dobândite.

Inceperea guvernelor parlamentare de partidă su arată aci destul de lămurit. Alegările dietale de la 1881 au dovedit că poporul ungăr în totalitatea lui și sătul de multe discursuri parlamentare. Acum vede chiar și țărani de rând, că mic este succesorul acelor dispuși lungi, en care căte 10 luni pe an se umplu coloanele diarelor și care costă pe țară aproape 1 milion și jumătate, de altmintera însă nu fac decât a urca dările. Administrația sa și justiția, comunicatiile și siguranța publică rămân tot așa de triste ca și mai nainte.

Dar nu de aceste scăderi se ocupă vorbitoare în parlament și presă; șovinismul are alte scopuri. Spre a abate ochii publicului della miseria interioră, șovinistii strigă în contra panslavismului. Popoarele nemaghiare sunt persecutate în biserică, în scole și pâna în familie, spre a se aduce triste jertfe idolului maghiarismului și nu se sfiese a mărturisii pe față că a acestea maghiariștare forțată trebuie se fie unul din scopurile și din nisunile cele mai de capetețenă ale statului ungar. Organul „Pesti Napló“ a declarat aceasta clar și împede în articulii sei de anul nou. și totuși această fome dice că este păzitoare fidelă a politicei „deachiste“! Serman Deak! Ce curând au fost schimbată ideile acestui adevărător bărbat de stat și patriot de către urmașii lui! Să avem în vedere numai că Deak a cerut încă la 1872 în mod categoric, că statul ungar să înfîrțeze pentru toți cetățenii săi după naționalitatea lor scolare secundare pe cheltuiala statului; astăzi urmașii lui au ajuns acolo încăt în intenția chiar de a opri statului înfîrțarea de scolare secundare cu limba de propunere nemaghiară. Si totuși Ungurii voiesc se căstige pe diferitele popoare pentru statul lor!

După aceasta „Vaterland“ vorbesce de emigrarea Românilor, Serbilor, Slovacilor, Germanilor, și aceasta pentru că numai pot suporta sarcinile, reaua administrație și sicanele naționale. Stagnătoarea sa chiar regresul populației ţărei, cu deosebire în Ardeal, condamnă starea actuală, a cărei mi-

serabilitate se poate dovedi și prinalte fapte.

„Mai întâia dăm de teribila datorie a statului care față de 301.5 milioane fl venituri ordinare, pretinde în dobândă 107.25 milioane fl, nescotind avansurile pentru garanție drumurilor de fer, care pentru anul 1882 sunt evaluate la 109 milioane fl. Nu' mirare dacă pe lîngă o asemenea stare nu ajunge restul veniturilor ordinare nici pe departe pentru acoperirea celorlalte trebuințe ale statului și dacă se ea refugiu la noile imprumuturi. Aceasta va merge până va merge, dar mult nu poate ființea. În anul 1875 ceteau datorile de stat ale Ungariei 81,20 milioane amortisare în anul 1882 deja 107.25 milioane fl; aceasta face în septembrie un înmulțire cu mai mult de 36 milioane. Astfel deficitul crește mereu. Pentru anul 1880 deficitul a fost preliminat cu 19,910,251 fl, în realitate însă a ajuns suma de 26,214,248 fl, aşa dar cu 7 milioane mai mult. De astădată deficitul face de la preliminarul comisuriei financiare 28 milioane. Că de mare se va devodi el în practică?

„Cu toate acestea numai nu se găndesc serios la un sistem sincer de economie și la o administrație, care să aibă un scop mai înalt de căt maghiarișarea și urcarea dărilor. „Pesti Napló“ cere teren vamal independent, „armată națională“ și maghiarișare forțată. Așa cugetă stânga „moderată“. De aderență lui Kossuth nici numai voim să vorbim.

„Ce plănuiesc însă partida guvernului adi atotputernică? Cum crede că va vindeca multele relații ce bântue țara? Ea nu se găndesc la nimic, ci cu un servilism bisantin lasă toate în grija stăpânlui și maestru lui Coloman Tisza; căci numai acest infelș se poate da vorbirea linișitoare cu care partida a salutat la anul nou nu se șefiu.

„Tisza este fară indoială un om politic însemnat: dar scie foarte bine că el singur nu va în stare să scape corabia statului din amenințarea situării actuale. Însă cine i va da un ajutor?“

„Ungaria s'a înșelat în puterile sale; amețită de succesele politice din anul 1867 a inaugurat, un sistem de administrare, care trece peste puterile ei materiale și spirituale și de aceea suferă de un deficit progresiv în finanțe și în spiritul. O cunoștință de sine adevărată ar trebui să o provoace la economie, la moderare și la munca onestă; dar o asemenea cunoștință de sine îl lipsește. Frasa șovinistă înneacă cugetarea sănătoasă și nu lasă să crească faptă creatore. Si de aceea

Ungaria pășește aici pe pragul anului nou cu o speranță atât de mică în viitorul ei.“

Crisa ministerială română.

„Die Presse“ se ocupă într-un articol cel reproducem și noi cu aceeași materie, „Resboil W.“ care a tradus articolul ne asigură că foia vindează a scrie cu multă cunoștință de cauză.

„În România domnește de aproape un an partida liberalilor sau a roșilor. Aceasta va merge până va merge, dar mult nu poate ființea. În anul 1875 ceteau datorile de stat ale Camerei, înrăutățite de căt maghiarișarea și urcarea dărilor. „Pesti Napló“ cere teren vamal independent, „armată națională“ și maghiarișare forțată. Așa cugetă stânga „moderată“. De aderență lui Kossuth nici numai voim să vorbim.

„Ce plănuiesc însă partida guvernului adi atotputernică? Cum crede că va vindeca multele relații ce bântue țara? Ea nu se găndesc la nimic, ci cu un servilism bisantin lasă toate în grija stăpânlui și maestru lui Coloman Tisza; căci numai acest infelș se poate da vorbirea linișitoare cu care partida a salutat la anul nou nu se șefiu.

„Tisza este fară indoială un om politic însemnat: dar scie foarte bine că el singur nu va în stare să scape corabia statului din amenințarea situării actuale. Însă cine i va da un ajutor?“

„Ungaria s'a înșelat în puterile sale; amețită de succesele politice din anul 1867 a inaugurat, un sistem de administrare, care trece peste puterile ei materiale și spirituale și de aceea suferă de un deficit progresiv în finanțe și în spiritul. O cunoștință de sine adevărată ar trebui să o provoace la economie, la moderare și la munca onestă; dar o asemenea cunoștință de sine îl lipsește. Frasa șovinistă înneacă cugetarea sănătoasă și nu lasă să crească faptă creatore. Si de aceea

acelor reforme devin din ce în ce mai imperioasă și pentru că Brătianu în vară trecută nu a putut face, pe partidă sa ca să tăie cu abnegăriune în carnea ei proprie, el s'a retras, spre a nu fi îngropat și el sub ruinele crizei partidului. Atunci, pentru hatifură partidei, intră în cabinet al doilea Dioscur, Rosetti, Aceasta tot n-ar fi oprit căderea politică a roșilor, dacă cestiuarea Dunăreană n-ar fi venit din nou pe tapet, impingând eară pe supratul I. Brătianu în fotoliul ministerial.

Însă Rosetti și Brătianu nu sunt numai Dioscuri politici de 35 ani înceoace ci ei sunt și rivali până la o margine oare care — și de aceea îndată ce cestiuarea dunăreană s'a retrase în fundul scenei, unul din amendoi a trebuit să eșe din ministeriu. De astădată a eșit Rosetti și, după cum asigură toate scirile din București, nu fără mănie de oare ce refuza primă prezidenția Camerei, preferind se face politică pe viitor ca redactor-șef al „Românilui“ în și afară din parlament.

Dacă însă Rosetti va trece în opozitionă față său și numai în ceea ce periodică contra guvernului și după cum spun foile române, dacă roșii se vor deschide întrădeveș în o partidă a juniorilor liberali și a bătrânilor liberali atunci mai curând său mai târziu să își prăvîti numai cu ministerul Brătianu, ci și în genere cu domnia liberalilor în România. Ori căte merite și ori cătă popularitate ar avea Brătianu, el tot nu s-ar putea mantine pe sine și pe colegii săi ministriali pentru mult timp în fața parlamentului lui Rosetti. Bătrânu Brătianu, omului întrădeveș obosit, nu îl va remânde altceva de făcut, decât să se retragă cu totul din arena politică său și încearcă formarea unei partiile noile cu elemente conservatoare prin urmare cu adversari săi de până acum. Dacă poate, dacă și în stare se rupă cu totul cu vechile tradiții și cu tovarășii săi despre una ca aceasta cauță negreșit să ne îndoinăm încă. Dar cum că Brătianu a avut deja în gând o asemenea evoluție ne-a arătat atitudinea sa din anul trecut când fratele și adversarul său Dimitrie Brătianu a luat președintele ministerului.

Acest tablou al situației politice din România n'ar fi în sine tocmai interesant, dar această iconiană deschide o perspectivă destul de intinsă pentru o completă criză guvernamentală și de partidă. Descompunerea completă a liberalilor cauță să educă la putere o partidă nouă, adecață pe a conservatorilor și aceasta nu e numai pentru România, ci și pentru raporturile ei

Rândușcă i să răsune,
Să sărbărească o'ncunune!“

Astfel dico cătră Ban
Acel vecchi, vestit oastean,
Să'nchinându-i-se'n urmă
Vorbă veselă și o curmă.

Să zimbind voiosul Ban
Face semn unui curtean
Care'n clipă și aduce
Meșteri mari de căntec dulce.

Si în doine otenesci
Si cu hore muntenesci
Stoarsă din arcuș și coardă
Inimioarele desmeardă,

Si de căntec de dor
Sală susfetele' abor.
Eară cina strălușă
Se încheie, o sfîrșită,

Sosind ora cea de joc
Pentru tineri cu foc:
Feji frumoși, voinici de veste,
Ca voinici din poveste,

Cercul moesi părăsească
Jocuri falnice urzesc
Si se'ntreco în săritură
Să'n strigări, chiruriță.

Ei nimesc palatul'rog
Prin arcanal, ce'l direg.
Prin bătălu voinecasă
Si voioasa corăbească.

Ear la ceasul hotărât

Rândul horei s'a ivit;

Deci din cesta umitoare

De copile'n sănătătoare,

Cum e jeaură Olitolui

În lumina Maiului,

Toți voiinici'-și iau păreche

După datina străveche;

Să'ntr'al horu cerc legăți

Ca pași lini și legănată;

Se rotesc ca o minune

Cum a făsc și cum se spune.

Falnici toți voiinici sănătătoare

Si la chip și la curvenă;

Si la bală veselă;

Si la lupta din cîmpă;

Ear copilele frumoase

Toate's dîne dragostose,

Ce prin căntec și privire

Varsă farmec și umire

În voiinici dragălașă

Ce se bat cu uriași;

Dar din fete și neveste

Mai frumoasă la chip este

Si la chip'-si la curvenă;

Si la falnicu'-si la ură,

Fica Banului anume

Maia mult vestită'l lume:

Mulți voiinici din multe țări,
Mari de viață și de averi,

Dela Banul de soță

O tot cer, ca să le fiă;

Banul te păgânduri sătă-

Si nici unu' nă da.

Hora mândri'acum s'alină,

Cu vîn ospeții se'ngâna

Si cu glume dulci, ce plac,

Veselă și haz fac.

Vultur cu suflat ce'nvăță

Drăgălașa veselă,

Un holteiu în toam'najuns,

Dar' de eardă nepărținuș,

Cu vîn cupă și direge

După datină și lege,

Si se scăldă de pe loc

Într'o clipă cu noroc,

Si cu lăru, ce mult incăntă

Aste vorbe la cuvență:

„Să trăiesci vestite Ban

Din Banatul Crișoarean,

Ce ai unit în astă seară

Fruntea bravilor din peară

Si cuunne florilor

Din jumăt' soimilor!

Ori-ce suflăt, ce simfesce,

Maia horă'ntinerosce,

Ori ce suflăt năcajăit

Jucănd hora'i fericit.

În' sun' rotu cu glas ferbinte,

Glas cu gingăse cuvinte,

„Năjă suflăt la raiu

Si'l coboară jos, când vreai,

Bate coarda cea mai fragă,

Care'i suflătul dragă;

Si răsune decu ci dor

Glasul zinelor în chor!“

Aste Vultur le vorbește

Si cuvențu'-și contenește,

Si toți ospeții cu dor

Cantece priesoare cu nerăbdare

Catră cesta de fecioare,

Unde doi voiinici pășesc

Si fac sorți și împărsesc

Si din cesta strălușă

Cade soartea fericită

Chiar pe fica Banului,

Maia, zina Oltului;

Maia glasul'și strunescă

Si-apoi căntecul pornește:

Despre maro Traian,

Ce cu-al să cumple' dușman

S'a luptat luptă de marte,

În răsboie înfricoșate;

ca străinătatea de o importanță de-
stul de mare. E posibil, ba e chiar
față vero-imil, că după retragerea lui
Rosetti, căruia se dice că l'vor urma
și ministrul Stătescu și Urechia, Bră-
tișanu își va reconstrui încă o dată mi-
nisterul cu alte mediocriți, dar situația
neamă cu greu se va mai pute-
tițe mult timp. Brătișanu obosit de a
guverna, Rosetti în opoziție, partida
depravată — iată necesitatea impusă
pentru o schimbare a sistemei politice.

Este adeverat, că conservatorii nu
formeaște astăzi o partidă puternică,
solid organizată. Roșii au scut să des-
armeze politicește pe cei mai talen-
tați adversari ai lor, trimițându-i în
posturi diplomatici și în alte afaceri;
și apoi o cincie scie, că cu partidele ve-
chilor conservatori, a boerilor — des-
pre care se dice că Rosetti ar fi re-
comandat-o în dilele din urmă pentru
succesiunea politică — nu poate face
nimic pentru România. Dar între ca-
pacitățile mai tinere ale conservato-
rilor se găsesc bărbați patrioți cu o
cultură superioară și un caracter des-
interesat, ca Maiorescu, Carp, Lahovari,
etc., cari, ca odinioară Epureanu,
pot da piept chiar cu moștenirea de-
străbălată a roșilor. Și dacă ne găndim
la raporturile actuale dintre Au-
stro-Ungaria și România, apoi de si-
gur nu e un optimism a cred că
aceste raporturi se pot imbunătăți
numai sub un regim conservator. În
rândurile conservatorilor se găsesc
mult mai rari Austro-fobi și rusomani,
decât între tovarășii lui Rosetti, Co-
gălniceanu și Stătescu — ceea ce de-
sigur nu poate fi decât favorabil des-
voltării și independenței României.

Deocamdată rămâne să vedem,
cum se va desfășura criza ministerială
din București. Soluția este în de-
căzătorie, dacă prognosticul pus de noi
are să se realizeze în timpul sau după
sesiunea Camerei. Dacă atunci regele
Carol se va decide să chieze un mi-
nister conservator, fără îndoială va
urma în curând disolvarea Camerilor,
având în vedere puterea cantitativă a
majorității liberale. Tabloul pe care'l
vor forma până atunci evenimentele
parlamentare din București, nu va fi
imbucărat. În timpul din urmă ani-
mosității și pasiunea în foile opuștiunii
și ale majorității, încă tot așa de
puțin poate fi vorba de o prosperă
campanie parlamentară, ca și de o
însănătoșare a partidei, astăzi încă la
putere.

Corespondențe particulare ale „Telegrafului Român”.

Sebeș, în 17 Ianuarie 1882.
(V) Comisiunea scoalei industriale de

aici, a cărei istorie foarte instructivă,
voiu comunica-o altădată precum me-
rită. În 12 Ianuarie a.c., a tîntuit ședința
spre alegerea instructorilor dela
acea scoală.

Comisiunea constă din nouă mem-
bri, aleși de reprezentanța orașului
și anume din 4. Români, 3. Sasi și 2.
rom. cat.

Comisiunea s'a constituit, și s'a
întîmpărat de senatorul Albert Leon-
hardt s'a ales și aici de președinte.

Pentru ocuparea celor 8 posturi
de instructor au concursat toți dascălii
din Sebeș, numai cel rom. catolic cui,
și anume 8. Sasi și 5. Români. Concur-
renții români sunt toți marfurani, absoluci
absoluți de pedagogie și teologie și
cu atestate de calificării pedago-
gică și teologică. Sasii ba, nici unul
din ei nu au aceleași atestate de cu-
alificării ca concurenții români.

Ba, cu privire la instructorul de
limba maghiară au trebuit să se in-
trunească toți la concurențele Samuilă
Roșu.

Referințele causei a fost forestierul
reg. de Bömhach, care întru atâtă este
ocupat cu oficiul seu ca cassier, încăt
împreună cu asemenea ocupantul func-
tiuniaru communal Singer, comptabil,
pe lângă multele vînătorii, au timp
încă de a incurca și de noapte tot
mai tare relațiunile politice de aici.

Numitul referinte plin de grătie
a propus un Român și 7 Sasi. Istoria
acestei proponeri încă este foarte in-
structivă, însă acuma pe scurt, la obiect.

Desbaterea asupra referadei apoi
a fost *non plus ultra*.

Unul dintre înțelepții Solomi, mai
înainte cătană în granita bănățiană
și acum stăpân peste moșia unei fete
de funarui horibile dictu! a critisat gim-
nasiile, bacalaurealele din Blasius și
Brașov precum și esemenele de cua-
liajăne din Sibiu.

Altul om de 75 ani și de 50 ani
popă și dascal aici scăpa din gură
că pe temelii unui contract din vre-
mile lui Tököly la gimnasiul săsesc de
aici nu-i erau nimici; se deschidea
gura dacă nu! Sas-luteran; s. a. m.

Cu de aceste s'au frâmentat a
apera pro referințele care se facea în-
tărcă și a combate pro Români,
cari vorbaș și argumentau pentru
cei mai potrivici 4 Sasi și 4 Români.

Toți membrii Români, mai ales
protopopul Ioan Tipeiu, astădătau
au dovedit o solidară finită de fer, și o
superioritate spirituală nimicitoare.

Romanănd fără rezultat aceste
consultări conturbante mai cu seamă
prin proasta și provocătoarea purtare
a unuia dintre cătană și a proces la
votarea secretă cu sedule.

Votanții au fost opt, pentru că
un membru era absent din Sebeș.

În cursul votării președintele încă-
si a băgat sădua sa în urnă.

Instructorii de limba maghiară și de
desenuri considerău-să aleși cu una-
nimitate, votarea s'a facut numai pen-
tru 6 instructori.

La scrutinul s'a văzut că concur-
rente G. Binder a câștigat 8 voturi;
ceilași însă fiecare numai căte 4
voturi.

Președintele a votat deja în toată
forma.

Cine să dărim acuma?

În loc de a dispune votare nouă,
sau a amâna până vine și al 9-lea
membru votant, sau a decide prin
soarte, sau a se rețină președintele
de la votare — președintele în ne-
mărginită sa înțelepicu anti-diluviu-
ană în modul cel mai violent și aroga-
nă a porția de vot și derima pen-
tru sedulele, pre care au fost numai
Sasi scriși.

Poftim! Trebuie mai mult pentru
a pune la probă, și răbdarea unor
omeni bătrâni, onesti și pacifici!

Se poate Români părăti de astfel
de procedere și tractare revoltătoare
au protestat contra ei pentru
rectificarea onorei și a demnității lor
și sau depărtat din societatea acelor
oameni modeli dreptate, onestitate,
și pace.

Se dice, că acest act, poreclit „de
alegere” se va înainta oficialul central
al Universității să decidere de și
acelaia nu e competent, ci numai
reprezentanța orașului și ministrul.

Scim și cunoasem firul roșu din
toate aceste lucruri violente și arbitra-
rie. Scim că aici la unii sunt toate
îterate și aprobate, iară altii se par
a fi declarati de „vogelfrei.”

Plăcă! numai nu sună până când.

Înse de acum admitem că nu va
fi consult nici salutaru a impinge lucrurile
pre calea pornită până la extremitate
pentru că multe se vor pute în-
tempă insă în fine nu scim cine va
plângă.

Varietăți.

* (*Der Sprachen- und Völkerkampf
in Ungarn*) Sub acest titlu, foarte
caracteristic pentru stările din Unga-
ria, a apărut de curând o scrisoare po-
litică, de Carol Ludolf Mutze în
Lipsa, din care cităm după „Pester
Lloyd” următoarele locuri pentru că
cetățenii noștri se vađă, eo spirit pă-
trundre opinia publică din Germania
față cu purtarea Maghiarilor. Eacă
citatul acesta:

„Inquisitia maghiara se
deosebesce de cea spaniolă din vascul
al XV de altcum numai prin aceea,
că fanatismul bisericesc s'a înlocuit
cu cel național. Afără de
rug ceh venu nu întrece pe cea modernă
cu nimic. Deosbitii și pădă-
torii „Isocidori” și prizonitorii ai reu-
tății eretice sunt cu grămadă, „con-
vertește” sălii se propaduiesc prete-
stindene, color ce se clăină se cer
reverse, cei mai cu virtute sunt doje-
niți și înfruntați, cel tare și amenin-
țați cu... „Scriitorul acestora cunoa-
sc, precum se vede, foarte bine pur-
tarea „patriotilor” nostri.

* (*Ecloga*) Elie Roșca par-
roch gr. or. ca soț în numele seu, al
fiilor: Nastasia cu soțul seu Ioan
Ghiuțian, Petru și Pavel; al cumula-
tului său Petru Roșca prot. gr. or. cu
soția sa Maria și pruncii lor Pavel și
Renumis, și în numele tuturor celorlalte
rudenii nepoți și nepoate, cu înimă-
infrântă cuprinsă de cea mai mare du-
dere, anunță triste scire despre moarte-
rea mult iubite sale consoată, dulce
mamă, resp. cununată și mătușa Maria
Roșca care după greu morb abia
de 8 zile, în etate de 62 ani, după o
fericită casătorie de 41 ani și după
impărtășirea cu ss. taine în 27 Decem-
بر

vre 1881 st. v. la 3 ore dimineață
să mută la cele eterno, lăsând pe ai
sei în cee mai mare jale.

Româștele defunctei intră grele
suspinzii său astrucat la 30 Dec.
în cimitirul s. biserici locale.

Tâmașa 31 Decembrie 1881.

* (Baluri și petreceri) În
Făgăraș au arangiat reunirea fe-
melor române gr. or. de acolo în
seara dela 31 Decembrie a. tr. petre-
cere cu joc în hotelul „Stadt Paris” —
Tot reunirea femeilor Române însă
din Zerneschi arangiază dumineacă
în 19 Ianuarie bal în edificiul scoa-
lei. Casino român din Beiuș
arangiază bal în favorul bibliotecii
sale în sala ospătariei opilate în 11
Februarie a. c. Prețul de intrare la
aceste două din urmă este 1 fl.; oferte
marinimoase primește reuniriile cu
multămă și se vor cieta prin diare

* (Bobotează fără ger) Ză-
padă n'avem, frig încă nu. Gerul bo-
botezei e dus; se vede, că își potrece
unde. De nu neară așa să vină ca
se ne inghețe urechile.

* (Ajunul Bobotezei la pa-
latul regal din București) Cetă-
tinim în „Resb. W. Eri, 5 Ianuarie,
ajunul botzelului Măntuitorului, I. P.
S. S. Metropolitul Prinț, incungurat
de inaltul cler, a mers, după obiceiul
la orele 12; cu sfântul betez la MM.
LL. Regele și Regina. După botzec,
P. S. S. Metropolitul a luat dejunul
împreună cu Măiestățile Lor.

* (Revisiuni a cărților bi-
sericești) Ieri după prânz s'adu-
nat, dică „Gazete de Roumanie” la
ministerul cultelor și instrucțiunii pu-
blice comisionea însarcinată cu tipări-
rea cărților bisericesci cu litere latine
și cu reforma limbii noastre ecle-
siastice.

Această comisiunea se compune
din d. V. A. Urechia, ministrul cul-
telor, P. S. S. Păr. Silivestr și d-nii
doctori Zottu, Nițulescu și Erbiceanu.
Comisiunea s'a constituit și a ales pre-
sident pe Păr. Silivestr și secretarul
pe d. Nițulescu.

A doua ședință se va fiñe dilele
viitoare.

* (O nouă foaie beletri-
stică română) „Amicul Familiei”
cu suflul umoristic „Glumeteul” apără
în Graz (Stiria) în editura cunoscutului
lui librar-editor Paul Cieslar.

* (Reforme militare în
Rusia) Mareea reformă militară, ce
anunțase farul Alexandru III cu oca-
zia urcării sale pe tron, și la care se
lucrare până acum atât de mult, e
lăsată decodată bătă. Guvernul a anun-
țat suspendarea ei.

Cuprinsul acestei reforme era,
cum se se împărtășește întrege armate
rusesci în patru mari corpuri, armata
de sud, vest și nord și organiza-
re în acord cu aceste terenuri și cu
populația din el.

Cei din Petersburg își bat capu,
care se fie înfiruriarea ce a pricinuit
această suspensie, căci se știe, că
pentru reformă era, începând dela ța-
ruj în jos toată armata.

* (Târgoviștea în trecut)
Credem a face oare care placere Târ-
goviștenilor, punându-se ochi următorul
tratat de comerciu încheiat la 1408 întrre Mircea cel bătrân, acela
care a construit palatele de la Curtea
Domnească, și Vladislav, regele
Ungariei. Se va vedea dintr'insul im-
portantul rol comercial pe care l'a-
vea Târgoviște, acum căteva sute de
ani, în privința desigurării mărfurilor
și a perceperei vănilor. Atragem asemeni
attențunea cetăților nostru asupra
stilului și a expresiunilor pe
atunci întrebuințate.

Iată tratatul:

Ei Ioane Mircea, Mare Voievod
și domn a toată țeară Ungro-română
și al părților de peste munți.

Despre aceste Maia căntă
Si pământ dobândit
Lă lasat pe vecinie
Al Românilor să fie;
Cum română mai apoi
Au purtat cumplit răsboiu
Cu păgâni, cu lice reie,
Si au scăpat deare de ele
Despre făgi călări pe tauri,
Ce cu smei și cu bălăuri
Se luptau cu bărbăția
Pentru soră sau soță,
Pentru pără, pentru frați,
Pentru fice de empărăți;
Uriași și despre zine,
Ce pot face rei și bine
Nesdrăvanilor ce vor,
Să străbântă partea lor;
Să-apoi despre săntul soare,
Cum apuna cum răsare,
Cum se luptă mări cu racii
Să vădăcăi și vărcăci;
Cum ne vin florile Maiu
Să purced toamna la raiu;
Despre jeans' care pasă
Rândunica când ne lasă;
Despre somn și despre vis,
Despre ceriu, când e deschis.

